

MARTIN M. SIMEČKA

Rahatsızlığım Dair About my Discomfort

159

Martin Simečka
Yazar,
Slovakya'dan ve
Slovakya'da
oturuyor
Writer from
Slovakia, lives in
Slovakia.

Birkez daha çıktığım yurtdışı gezilerinden birinde Slovak başbakanının verdiği bir demeç yüzünden epeyce sarsıldım. Gezimin ikinci gününde, davet edildiğim küçük bir Fransız kasabasında, bir kilise kapısına asılmış olarak rastladığım gazete kúpürü başbakanın bu demeci hakkında yazılmış bir makaleydi. Makaleye tek bir kelime eklenmişti: "Düşün!". Seçimlerde o başbakana oy vermediğime göre demece aldırma-yabilirdim ama eklenen sözcüğü ciddiye aldım.

Bana öyle geliyor ki, son yıllarda gezegenimizle aramdaki bağ bir değişime uğradı; belli belirsiz dostane bir duygu, narsisist ve umutsuz bir tutkuya dönüştü. Tıpkı şu anda pencereden Provence tepelerine bakıp, her sabah suyunu içerken şırıltısını da dinlediğim dağlardan gelen ırmağı seyrederken olduğu gibi tesadüfen doğanın güzellikleri ile karşılaştığım anlarda, ilk duyumsadığım şey, eskisi gibi bir rahatlama değil, yapmacık bir sevinç duygusuyla karışık bir endişe. Bu güzelliğin delik deşik olmuş bir ozon tabakası, tıka basa karbondioksit dolmuş bir atmosferin şemsiyesi altında sağnak halinde yağan asit yağmurlarına maruz kalarak ortadan kaybolacağı endişesini de böyle duyuyorum, ideolojilerin yol açtığı nefret ve şiddet fırtınaları nedeniyle kaldığım bu terkedilmiş evin sahibi yazı yazmam için kendi masasını, düşüncelere dalıp gitmem için kendi koltuğunu bıraktı bana. Ev sahibinin televizyonu yok. Ama bu onun gezegenimizde olup bitenlerden haberder olmadığı anlamına gelmez. Medyanın baskısıyla hepimiz genel bir yokolma baskısı altında yaşıyoruz. Birçok kişi bu korkuyu bulaştırdığı için medyayı suçluyor ama bence ölümün portresini göz önüne getiren biz kendimiziz. Medya yalnız kendi yıkıcılık özelemlerimizin yansıdığı bir ayna. Biz kendimiziz bu yok oluş

Özgün metni
Çekçedir.
The original
text is in Czech.

When I was abroad once again, during my stay in France I was stricken with a statement by the Slovak prime minister. It was the second day of my visit to a little French town, which I had been invited to, when I came upon a copy of a newspaper article about this statement hung up on the door of a church. Only one word was added: "Think!" I could ignore the statement, because I hadn't voted for the prime minister, however, I took the appeal seriously.

It seems to me that how I relate to the planet has changed in the last few years; from a vague friendship to some narcissistic and hopeless passion. Whenever I am face to face with its beauty, as by chance I am just now, looking through the window to the Provence's hills, hearing the murmuring of the mountain's river, while drinking its water every morning, my first feeling is not relief as it had been a long time ago but an affected enthusiasm joined with anxiety. The anxiety of this beauty disappearing under torrential acid rains, under the cover of an atmosphere of carbon dioxide, its ozone layer ripped with holes. I feel the anxiety of my own disappearance because of the rush of hate and violence caused by ideologies. The landlord of this deserted house let me have his own writing desk to write on and his own armchair to meditate in. He doesn't have a TV set but that doesn't mean that he is not informed about the state of our planet. Under the pressure of media we are all exposed to the general fear of doom. Many people accuse media of infecting us with this fear, but I think that we ourselves evoke the portrait of death and media is just a mirror of our destructive desires. We ourselves emit the signals of this fear of doom, the fear which we perversely wish for and create at the same time. Daily we can see on TV our own victims, we are to be blamed for the extinction of animal species. Everyday hundreds and thousands of others are waiting on the list of hopelessness. So often – whether we choose to or not – we have to occupy our minds with the idea of extinction. It does not matter

MARTIN M. SIMEČKA

160

korkusunun sinyallerini veren; sapıkça bir istek duyduğumuz ve yarattığımız yok olma korkusu. Her gün televizyonda kendi kurbanlarımızı seyredebiliriz; hayvan türlerinin tükenmelerinde suçlu olan bizleriz. Her gün "umut kesilenler" listesine yüzlerce binlerce yenisi ekleniyor. İstesek de istemesek de çoğu zaman zihinlerimiz soyun tükenmesi düşüncesi ile meşgul. Aklımıza gelenin pandalar, balinalar ya da insanlarıyla birlikte Brezilya yağmur ormanları olması önemli değil. Yıkıcı imgeler öyle sık aklımıza geliyor ki, daha şimdiden savunma mekanizmaları geliştirdik bile; kendimize soruyoruz: "benim yazgım da mı yok olmak? Yarın yok olacağı kesin olan bir tür, soy ya da ırka mı aidim ben?"

1989 kasımından sonra, bu ülkede yaşayan insanlarla birlikte belki benim de yazgımı değiştiren bu tarihten sonra, yaygınlaşan umut havası içinde, bir bir şehir meydanında toplanan küçük bir kalabalığın geçen yüzyılın milli şairlerinden parçalar okuyup halk şarkıları söylediğini gördüm. O anda tanımlayamadığım, ancak bir yerden anımsadığım oldukça garip bir duyguya kapıldım.

Bu arada birçok olay oldu. O küçük kalabalık birkaç hafta içinde halk şarkıları söylemeyi bırakıp, uluslarının kurtuluşu için Çek ve Macarlar aleyhine sloganlar atan yüzbinlerce insanın oluşturduğu büyük bir kitleye dönüştü.

Slovak ulusu ve onun kurtuluşu hakkında bundan sonra iki yıl sürecek olan bir tartışma başladı. Sonunda, Slovak ulusunun temelini ırka dayandıran görüş kazandı. Buna göre, Slovak ulusunun tek kurtuluş yolu başka uluslarla birlikte yaşamayı reddetmesi ve bu nedenle de kendi devletini kurması gerekiyordu.

Ocak 1993'ten bu yana, Slovak ulusunun kurtuluşu olduğu söylenen o devlette yaşamaktayım. İçinde bulunduğumuz yüzyıl, kurulan ve yıkılan çok sayıda devlet tarihi bakımından hayli zengindir ve Orta ve Doğu Avrupa'da bir insan ömründen daha uzun yaşadığı gerekçesiyle övünebilecek pek az devlet vardır.

whether the subjects in mind are; whales, panda, bears, or Brazilian forests with their indigenous inhabitants.

So often we have to think about an image of destruction, that already somewhere inside of us a defense instinct has developed, making us ask ourselves: "Has it been pre-determined that I too will perish, that is me who belongs to the group, species or race whose fate is doomed?"

I saw, after 1989, a date that has changed the fate of many people in my country and perhaps mine as well, a small crowd of people on the square, who gathered in the middle of the general enthusiastic atmosphere after the fall of the Communist regime, to sing folk songs and listen to verses of national poets from the last century. At that moment I felt a very strange emotion. I did not realize what it could be, but I recognized it from before.

In the meantime many events took place. That small crowd of people rose within a few weeks, into a mass of tens and thousands, crying out slogans about the nation's salvation and slogans against Czechs and Hungarians were shouted instead of folk songs.

An argument, which lasted the following two years, broke out about the concept of the Slovak nation and its salvation. Finally the argument that asserted the ethnic base of the Slovak nation won over all others, insisting that the Slovak nation could be saved from doom only if it refused to live together with another nation in the same state, thus establishing its own state.

Well, since January 1st, 1993, I have been living in that state, which is said to be the salvation of the Slovak nation. This century is extremely rich with a history of the rise and fall of many states and there are only a few states in Central and Eastern Europe which can boast a term of existence longer than that of a man. Recently, I saw a new map of Europe in the newspaper. Newly born states were painted on ask dark stains on the white body of an old Europe and they were multiplying from the

MARTIN M. SIMEČKA

161

Geçenlerde gazetede Avrupa'nın yeni bir haritasını gördüm. Yeni doğan devletler, yaşlı Avrupa'nın beyaz gövdesinde kara lekeler olarak belirtilmişti ve doğu'dan merkeze doğru , neredeyse batının hassas sınırlarına değecek kadar ilerlemişlerdi. O an yıllar önce yardımcı olarak çalıştığım bir hastanede, dehşet içinde izlediğim bir beyin ameliyatını hatırladım. Operatör, kanserin kara yumağını beynin beyaz kütesinden ayıklamaya çalışıyordu. Yumaklar siyah eriğe benziyor ve beyazlığın içinde yayılıyorlardı. Haritayı çizen adam kafamda böyle bir bağlantının kurulacağını düşünemezdi.

Slovak devleti bu devletlerden yalnızca biridir. Hiç bir sıradışı yanı olmayan bu devletteki gelişmeler Yugoslavya ve Gürcistan'daki boğuşmalar göz önüne alındığında, gene de daha az tehlikeli sayılabilirler. Slovak devleti, başka yeni devletleri yaratan aynı gereksinimden doğmuştu: ulusun yok olma tehlikesine karşı bir önlemdi. Bu gerekçenin haklı bir dayanağı olup olmadığı önemli değildir, korku Avrupa'nın haritasını değiştirecek kadar gerçekti. Bu devletin sorunu ötekilerle aynıydı; doğumunu, insanların çoğunlukla teslim olduğu yok olma korkusuna karşı panzehir olarak üretilen bir ütopyaya borçluymuştu.

Değişim aracı olarak ütopyaya sarılmak dünyanın bu bölgesine ve bu yüzyıla yabancı değildir. Totaliter sistemlerin tümünü yaratan , toplumsal ütopyalardır ve ütopyalar 60'lı yıllarda hâlâ canlıydılar. Mutluluğumuzun toplumsal eşitsizlikten ve toplumsal sınıfların ortadan kalkmasına, yani toplumsal açıdan eşitlenmemize bağlı olduğu düşüncesi bir kabus gibi üzerimize çöktü ve neredeyse kabul gördü. Ve doğaldır ki eşitlenmek istemeyenlerin kıyımı ile güçlenebildi. Günümüzde bu düşünce gücünü yitirmekte ve hiçkimse onun yıkıcı gücünden artık korkmamaktadır. Onu nostalji ile anımsayacağım.

Bu ütopyanın yerine daha şimdiden dişlerini gösteren yeni bir düşünce geliyor. Kendisinden öncekinden çok daha güçlü olan bu düşüncüyü "etnik ütopya" olarak adlandırıyorum.

East to the centre, nearly touching the sensitive frontiers of the West.

At that moment I remembered when I had astonishingly stared at a brain surgery being conducted in a hospital where I had been working as an attendant many years ago. The surgeon picket out dark coloured balls of cancer metastasis from the white substance of the brain. They resembled plums and spread out in the white area. The man who had drawn the map could hardly foresee the association evoked in my mind by this picture.

The Slovak state is just one of these new states. It is not an extraordinary state at all and the developments taking place there still may be considered less dangerous, regarding the fights in former Yugoslavia or Georgia. It has arisen from the same need that created the other new states: the fear of the nation's doom. It is not important if this fear was justified or not, it was real enough to change the map of Europe. But the problem of this state, like the problem of the other ones, is that its birth was a result of an utopian vision as an antidote to the anxiety of doom that many had submitted to.

Utopia as a means of change is nothing new in this part of the world and in this century. Social utopia created the very beginning of all totalitarian systems and was still very alive in the sixties. The idea, that we will be happy only, if the social differences and the social classes disappear, when we become equal socially, was a nightmare for a very long time and it had nearly been accepted. It is logical that it had been reached at a price of liquidation of those who did not want to be equalized. Today, this idea is weakening, so that nobody is afraid of its power of destruction and I will start to remember it with nostalgia.

Instead of this utopia, a new idea has developed that has already shown its teeth. I call it "ethnic utopia" and it seems that its initial strength is more than that of its predecessor. That's no wonder, as it has very deep roots going back to the

MARTIN M. SIMEČKA

Aslında hiç de şaşırtıcı değil çünkü kökleri daha eskilere, insanlığın doğuşuna kadar uzanıyor.

Bugün, etnik eşitlik düşüncesi devleti kuranlarca, bizlere zorla kabul ettirilmek isteniyor ve eşitlenmek istemeyenler ya da eşitlenmesi mümkün olmayanların, Tanrı yardımcısı olsun!

Korkularını bastıramayanlar için bu ütopya yokolma endişesine karşı bir yara bandı gibi geldi. Bunlar midemi bulandırıyor. Evet, ulusal ozanların şiirlerini dinleyen heyecanlı ve küçük kalabalık karşısında hissettiğim buydu. Büyük bir olasılıkla hayatlarında bir kez bile şiir okumamış bu insanların burada olmalarının nedeni şiire duydukları aşktan kaynaklanmıyordu. Geçmişte Jean Paul Sartre'nin adlandırmış olduğu duyguyu çağırıyordu; *rahatsızlık, bulantı*.

Etnik ütopyanın doğumu ile birlikte hissetmeye başladığım rahatsızlık, ütopya büyürken de devam ediyor. Ütopya bir çoğunluğun istemi olmaksızın kendini kabul ettirecek kadar güçlüydü. Bu yeni ütopyanın güçlenmesi geçmişte kalan ütopyanın zayıflamasının yarattığı boşluğu doldurması nedeniyle mümkündü. Ancak ne yazık ki, bu ütopyaya kendini kaptırmamış olanların genelde ütopyaya karşı duracak güçleri yoktu.

Etnik ütopyanın gerçekleşmesini sağlayacak yeni devlet daha baştan bütün yurttaşlarının mutlak sadakatini talep ederken, kuruluş şeklini sorgulayan herkese kuşkuyla bakıyordu. Sadakat yemini talep eden yeni devletin bunu talep ederken başvurmakta olduğu araç ve metodlar beni gerçekten rahatsız ediyordu.

Politikacılar bu devleti yeni ve belki de erken doğmuş ve yaşamaya hazır olmayan bir bebeğe benzetip, ona bakmamızı istiyorlar. Ebeveynlerinden biri taa baştan onun dünyaya gelmesini istemiyordu ve doğumundan itibaren ona soğuk davranıp, şüpheyle yaklaşıyordu. Bu nedenle biz yurttaşlar ona iyi bakmalı, korumalı ve nazik bedenine zarar vermemeliydik. Öte yandan, onun boğulmasını isteyen birçok düşmanı vardı – uygun anı bekleyip nazik gövdesini parçalamak için pusuda bekleyen canavarlar.

times of mankind's origins.

Today a vision of ethnic equality is imposed upon us by those who established the state and God save that person who doesn't want to or simply, cannot be equalized into the ethnic corridor. This utopia presented itself, in the face of the anxiety of doom, as a healing plaster for all those who were not able to suppress their fear. They upset my stomach. Yes, that was the feeling I felt during the first meeting of the small crowd of enthusiastic people that was listening to the poems of national poets. They were not there because of their devotion to poetry, they probably have never read a single poem. They came to suppress their anxiety. The feeling Jean Paul Sartre had described a long time ago, giving it a name – discomfort/nausée.

I felt discomfort, while seeing the birth of this ethnic utopia, and I feel discomfort because of its growth today. The might of this utopia is so strong, that it carried out its own desire to have a state without the will of majority. It was possible, because this vision fulfilled the empty space made vacant by the previous utopia, which weakened. Those people, who aren't carried away by any utopia, unfortunately, in general do not have the power to resist it.

Established as a basis for the realisation of this ethnic utopia, the new state claims the loyalty of all its citizens from the very beginning and is distrustful to everybody that tries to express scepticism about the way this state was founded. While the new state requires a declaration of loyalty I feel real discomfort about the methods applied to this end. Politicians liken this state to a new born baby and they ask us to take care of this small child, because it was born perhaps prematurely and in fact not completely ready to live. This new born baby was not wanted by one of its parents who has behaved coolly to this infant and watched it suspiciously ever since it came to the world. For this reason, we the citizens must protect it and take care of it and make sure that we do not injure its fragile body. On the other hand

MARTIN M. SIMEČKA

İşte bu nedenle bizler, devletin tehdit altında olan onurunu korumak için bir araya gelip birleşmeliydik. Bu devlete kutsal bir varlık olarak sahip çıkmayanlara, "niçin bu ülkeyi terkedip, diğer yurttaşların barış içinde bu devleti kurmalarına izin vermiyorsunuz?" diye soruluyordu. Bu yüzyıllar boyunca hayali kurulan bu devletin doğumu Tanrının lütfu olmalıydı. Ve bu yurttaşta soruluyordu: Devletin temellerini sarsan bu tür saldırılar başka devletlere yapıldığında, onlar bunu hoşgörüle mi karşılıyor? Başka hiçbir devlette olmadığı kadar çok demokrasi ve barışa sahip olsa da, bu yeni devletin düşmanlarına karşı gösterdiği sabrın da bir sınırı vardı.

Bu sözleri duyunca, Sartre'in kitabındaki kahramanın bir ağacın kabuğuna dokunduğu zaman hissettiği varoluşçu iğrenmeyi ve nefreti hissediyorum. Bu duyguyu hissetmemin nedeni bu sözlerin bana geçmişteki bir ütopyanın tarzını hatırlatıyor olmasından öte, yok oluştan kaçmak adına girilen acı bir denemeye tanık olmamdan kaynaklanıyor. Devlete hararetle sahip çıkanların aslında "endişeliyim!" dediklerini düşünüyorum.

Ama sanırım herkesin korku ve endişe hissetmeye hakkı var. Bu son derece doğal bir duygu. Televizyonda gezegenimizin çürümüşlüğü, hayvan türlerinin katledilmesini, insanların birbirlerini öldürmek için adeta yarışıyor olmalarını seyrettikçe ben de korkuya kapılıyorum. Bu korkudan utansam da, korkudan kurtulmak için kalabalığa karışmak beni daha da fazla utandırdı. Bir paradoks olarak, yok oluşa dair kendi korkularını bir kitlenin veya ulusun omuzlarına yıkanlar, zayıflıkları için kutlanıp, lider oluyorlar. Eski Yugoslavya ve başka ülkelerinin deneyimlerinin bize açıkça gösterdiği gibi, bu liderler bunları kutlayan halk için en büyük tehlikedir.

Aklıma bir şey takılıyor, bu paradoks aslında bilinç altında yok olmayı istediğimizi ve yok oluşumuzun zemininin hazırladığımızı göstermiyor mu? Yeni liderlerin gürültülü açıklamalarını dinlerken, sözlerinin gerisinde bulunan endişe ve paranoyak korkuyu

there are many people who wish it to choke, there are many enemies – beasts lying in wait for a convenient moment to attack it and tear it to pieces. That is why we must unite in order to maintain the threatened integrity of the state. Everybody, who does not consider this state as a holy thing of his own, is asked why he does not go away to enable the other citizens to peacefully build a new state. A state, that was established after a hundred years of waiting, must surely be God given. And this citizen is asked, if he realizes, that in another country such attacks against the foundations of the state would not be tolerated. This state however singularly peaceful and democratic it has its limits of tolerance against its enemies.

When I hear such words, I feel the same disgust and existential loathing as the hero in Sartre's book must have felt while touching the rough bark of a tree. It may not only be because of these statements that resemble the style of a previous utopia; my discomfort is rather due to witnessing such a painful experiment in escaping the anxiety of doom. Everbody who loudly appeals to the nation today is in fact saying: "I am worried!" But I think that everybody has the right to feel fear and anxiety. This is quite a natural feeling and when I watch TV and see how our planet is falling to decay, how so many species of animals are being killed and how people are entering a competition of killing each other again and again, I too become frightened. I am ashamed of this fear though I would feel much more ashamed if I tried to suppress this fear by escaping into the crowd. A person who delivers his own private anxiety of doom onto the shoulders of the mass of the nation becomes paradoxly celebrated for his weakness and becomes a leader. Examples from former Yugoslavia and other countries demonstrate evidently that such leaders are the biggest danger for people that celebrate them.

A thought comes to my mind, isn't such a paradox evidence of a fact, that we all wish this doom sub-

MARTIN M. SIMEČKA

sezinledikçe rahatsızlık hissediyorum. İşbirlikçiler ve uygun zamanı bekleyen gizemli düşmanlardan söz ediyorlar. Ülkeyi birliğe çağırıyorlar ama gerçek amaçları kendilerini yok olma korkularından korumak için ülkeyi ön saflara sürmektir. Fransız kilisesinin kapısına asılan demaç rahatsızlık duyduğum etnik ütopyik mantığa sadece bir örnekti. Bu bulantıyı, Provence tepelerinin doğası içinde bile hissediyorum. Vahşi ırmağın sesi ve doğal güzellik beni geçmişten çok farklı bir biçimde etkiliyor. Beni rahatlatmaktansa, ender kalışları ve uçuculuklarını hatırladıkça, endişelendiriyorlar.

Gitmeden önce ev sahibi bana kahve yapıp patis ikram etti. Yaşlılığı ve evinin altındaki yokuştan yukarı taş taşıyıp, yığmaktan elleri yamulmaya başlamış bile.

“Ne yapacaksın?” diye soruyorum, “ben gittikten sonra?”

“Ne yapabilirim ki. Kendime opera aryaları söyleyeceğim. İnsanlardan uzak bu evde şarkı söylemem hiç kimseyi rahatsız etmiyor. Sen de dene, yalnız kaldığında. Ne kadar iyi geldiğini göreceksin.”

consciously, preparing the grounds for it? I feel uncomfortable hearing the blustering words of new leaders and feeling their anxiety and paranoiac fear behind these words. They talk about conspirators, about mysterious enemies waiting for their time. They call upon the nation for unity, but their true motive is to push the nation to the front line to defend them against their own fear of doom. The statement of the Slovak, prime minister, stuck up on the door of the French church, is merely a sample of the ethnic utopian logic that I feel discomfort about. I feel this “nausée” even here, in the middle of this beautiful country-side of the Provence’s hills. The natural beauty and murmur of the wild river impress me in a different way than before. Instead of relief and comfort they make me anxious, as they draw my attention to their rarity – and ephemerality.

The landlord of my house made coffee before I left and offered me a glass of patis. His fingers have already started to bend due to his old age and his life-long struggle carrying heavy stones that he has piled up during his eternal fight with a steep slope below his house.

I asked him: “What are you going to do, when I leave?”

“What can I do? I’ll sing an opera aria to myself. My singing does not disturb anybody here at this house far away from people. Singing is good against sadness. Try it too when you are alone. You will see how it helps.”